

Nietzsche en het dilemma van goed en kwaad-1

Petra Bolhuis & Theo Meereboer
Maieutiek 2016

Introductie

- Filmpje over Nietzsche als introductie
- Biografie in het kort
- Tijdsbeeld
- Betekenis van dit boekje in zijn oeuvre
- Invloed toen en nu
- Filosofisch kader

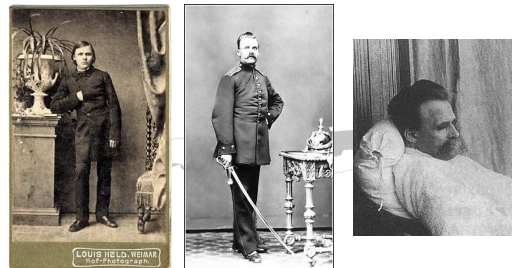
Maieutiek Nietzsche 2016-1

- <https://www.human.nl/durf-te-denken/2012/friedrich-nietzsche.html>

Maieutiek Nietzsche 2016-1

Nietzsche 1844-1900

Maieutiek Nietzsche 2016-1

Biografie-1

- 15-10-1844 genoemd naar koning Friedrich Wilhelm IV van Pruisen.
- Domineeszoon, vader overlijdt 1849, moeten verhuizen, woont met zijn moeder, zijn zus Elisabeth, zijn oma van vaders kant en twee tantes.
- 1859 gymnasium, internaat in Schulpforta.
- 1869, nog voor zijn 25ste verjaardag, en zonder dat hij zijn studie formeel met een dissertatie heeft afgesloten, benoemd tot hoogleraar klassieke filologie aan de universiteit van Basel.

Maieutiek Nietzsche 2016-1

Biografie-2

- 1879 legt zijn functie neer. (door kritiek en ziekte)
- Gaat reizen schrijft de wandelboeken en veel notities. (de zgn. nagelaten fragmenten)
- 1881 een bijna mystieke ervaring, de gedachte van de eeuwige terugkeer.
- Op 3 januari 1889 stort hij in, wordt verpleegd door moeder en later zijn zus tot zijn dood in 1900.
- <http://plato.stanford.edu/entries/nietzsche/#NietWrit>

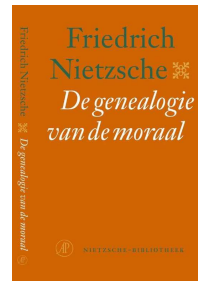
Maieutiek Nietzsche 2016-1

Tijdsbeeld

- Tijd van opstand en oorlog en vorming van nationale staten zo ook Duitse eenwording.
- Bismarck,
- Antisemitisme,
- Grote technologische en wetenschappelijke vooruitgang,
- Onderscheid (oude) Pruisische denken en nieuwe tijd (Wagner, Rilke, Freud, Salome, Ree)

Maleutek Nietzsche 2016-1

Positie van het boek

Tussen 10 en 30 juli 1887 geschreven. Is een reactie op en verzet tegen het boek van zijn voormalige vriend Paul Rée' *The Origin of the Moral Sensations* (1877). (utilitaristisch en Darwinistische benadering van moraal)

Maleutek Nietzsche 2016-1

Invloed van Nietzsche

- Tijdens grootste deel van zijn leven was hij te kritisch voor zijn omgeving. Hoogleraar op zijn 25ste verliest hij die positie niet alleen door zijn fysieke problemen, maar ook doordat zijn positie onhoudbaar is volgens de gevestigde orde.
- Als hij zelf al te ziek is om te schrijven wordt hij populair. Zijn zus opent 'de Nietzsche archieven' en geeft zijn boek 'Wil tot macht' uit. Zijn zus is een fanatieke nazisymphisant en zij maakt dat Nietzsche een nazistische filosoof met antisemitische ideeën lijkt.

Maleutek Nietzsche 2016-1

Invloed van zijn denken

- In WO 1 werden 150,000 exemplaren aan frontsoldaten uitgedeeld van Zarathustra naast de bijbel als inspiratie.
- Waar hij na de oorlog vooral bij de avant garde populair is komt er vanaf 1960 eerherstel m.b.t. het vermeende antisemitisme en dan pas wordt hij ook in de academische filosofie invloedrijk.
- Martin Buber, Albert Camus, Sigmund Freud, Hermann Hesse, Thomas Mann en Sartre en het hele Franse postmodernisme bouwen voort op ideeën van Nietzsche.

Maleutek Nietzsche 2016-1

Darwinisme en utilitarisme in die tijd

- Gedachte dat de evolutie ons mensen als vanzelf beter mensen laat worden en dat we dat kunnen zien aan de hand van de stand van de cultuur op dit moment (eind 19de eeuw) is niet alleen bij Paul Ree aanwezig, maar breed gedragen. Het latere fascisme en nazisme komen ook uit deze gedachte voort namelijk de idee dat weldenkende mensen de evolutie kunnen versnellen door raszuiverheid na te streven middels eugenetica en geboortepolitiek.

Maleutek Nietzsche 2016-1

Tegenwerping van Nietzsche

- Waar haalt men de zekerheid vandaan dat deze moraal, die nu heerst, beter is dan die in de tijden hiervoor?
- Wat is moraal eigenlijk, hoe komt zij aan haar inhoud?
- Hij gaat onderzoeken wat de genealogie is van de moraal. Genealogie is de wetenschap die de afkomst of afstamming bestudeert.

Maleutek Nietzsche 2016-1